

Богородицька Г. Є., к.е.н., доцент
Манашкіна А. А., студентка
Університет митної справи та фінансів
м. Дніпро, Україна

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-125-1-2>

ІНТЕГРАЦІЙНІ ТА ДЕЗІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЄС

Процеси інтеграції та дезінтеграції в сучасному світі суттєво впливають на економіку та відносини між країнами. Характерною рисою сучасної економічної та політичної системи є одночасний розвиток процесів інтеграції та дезінтеграції.

Тенденція до дезінтеграційних процесів проявлялася і продовжує проявлятися у таких країнах, як Франція (проблема Корсики), Великобританії, проблема Північної Ірландії та Шотландії, Іспанія (проблема баскського сепаратизму та проблема Каталонії), а також на територіях Фландрії (Бельгія), Паданії та Південному Тіролі (Італія).

Зараз у світі активно відбуваються як інтеграційні процеси, так і процеси дезінтеграції. Історично першим та найуспішнішим прикладом міжнародної економічної інтеграції був Європейський Союз – це інтеграційне об'єднання пройшло довгий шлях розвитку, який триває донині.

Європейська інтеграція – складний соціально-економічний процес налагодження тісної співпраці між європейськими державами, є одним із проявів сучасного історичного розвитку: зміцнення всеосяжної взаємозалежності держав і подальшого зближення цивілізованих національних спільнот [1].

Сьогодні до ЄС входять 27 країн. Однак ще 5 країн є кандидатами на вступ до ЄС: Албанія, Македонія, Сербія, Туреччина та Чорногорія; і ще дві країни є потенційними країнами, що вступають до ЄС, Боснія та Герцеговина й Косово. Одночасно в рамках ЄС відбуваються процеси інтеграції та дезінтеграції.

Європейський Союз переживає не на найкращі часи. Ряд проблем політичного, економічного та ідеологічного характеру поставили під сумнів успішний розвиток процесів глобалізації на європейському просторі. Сьогодні «двигуном» ЄС є Франція, Німеччина, Великобританія та Італія, які вже не в змозі потягнути тягар інтеграції 27 країн – членів.

Першим прикладом розпаду в результаті успішної історії об'єднання Європейського Союзу стала Гренландія, що належить Данії (яка стала частиною Співтовариства в 1973 році). У лютому 1982 р на референдумах переважна більшість проголосувала проти розширення членського складу. Незважаючи на те, що в угоді про об'єднання нічого не йшлося, в лютому 1984 року Спільнота за угодою з Датським парламентом дозволила Гренландії вийти з Європейського Співтовариства 1 січня 1985 р. та надала їй статус асоційованої іноземної території [2].

Яскравими проявами сучасних дезінтеграційних процесів і настроїв в ЄС став Брекзїт, націоналістичні рухи у Франції та Польщі, сепаратистські рухи в Іспанії.

Причинами дезінтеграційних процесів в ЄС можна назвати міграційну кризу, активізацію націоналістичних рухів, складнощі у проведенні спільної політики та повільне проведення реформ у проблемних країнах Єврозони в умовах боргової кризи [3].

Близько 300 років існує союз між Шотландією та рештою Великобританії, проте шотландці все ще порушують

питання про свою незалежність. У 2016 році тема незалежності Brexit відновила популярність.

Дезінтеграційний настрій також характерний для такого регіону, як Паданія, і носить чисто економічний характер. На півдні Тіроль поєднує в собі політичні, економічні, історичні та культурні чинники. Однак знову настрою дезінтеграції пробудила криза державного боргу. Станом на 2018 рік Італія займає четверте місце за величиною державного боргу в світі, її економіка не може вийти на рівень сталого економічного розвитку. Саме тому багато жителів Південного Тіролю не хочуть мати нічого спільного з проблемами всієї Італії.

Криза в Греції дала старт дезінтеграційним процесам останніх років. Криза була пов'язана з дефіцитом бюджету і надмірним державним боргом. Вплив нестабільної економіки Греції міг негативно вплинути на економіки інших країн-учасниць ЄС, тому для виправлення кризового становища було запропоновано ряд заходів для виходу з кризи, що передбачали підвищення пенсійного віку, масову приватизацію державних підприємств і збільшення податків населення. Однак більшість людей проголосували проти, натомість уряд Греції прийняв ще більш жорсткіші умови.

Процес дезінтеграції у межах ЄС представлений BREXIT – процес виходу Великої Британії з ЄС. В результаті референдуму в червні 2016 року 51,9% виборців виявили бажання покинути ЄС. Процес виходу Великої Британії зайняв 4 роки і остаточно Британія вийшла з ЄС 31 січня 2020 р.

На думку експертів, вихід Британії з ЄС може мати неоднозначні наслідки для ЄС. Найбільшою загрозою Брекзиту для ЄС може бути спровокування аналогічних дезінтеграційних процесів в інших країнах Європейського

Союзу. Однак існують також і позитивні наслідки: позиція ЄС на міжнародних переговорах буде більш єдиною, що дозволить ЄС переглянути багато колишніх угод, які були укладені з урахуванням позиції Великої Британії, зробивши їх більш вигідними для ЄС [4].

Виклики, що стоять перед ЄС, зокрема, реалізація спільної міграційної, зовнішньої та економічної політики, затримують процес подальшої інтеграції і створюють зручні умови для поширення дезінтеграційних тенденцій. Подолання цих викликів вимагає більш тісної співпраці між країнами – членами ЄС.

Література:

1. Мартинов А.Ю. Європейська Інтеграція. Енциклопедія історії України: Т. 3. Київ : Наукова думка, 2005.

2. Камінська Т.В. Інтеграційні чи дезінтеграційні процеси Європи. *Стратегія розвитку України*. 2011. Т. 2. Вип. 4. URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/issue/view/4>

3. Довгаль Г. Причини сучасних дезінтеграційних процесів: досвід ЄС. *Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм»*. Харків, 2018. Вип. 7. 35–40 с. URL: <https://periodicals.karazin.ua/irtb/article/view/10491>

4. Савельєв Є. А., Комар Н.В. Греція: європейський механізм виходу з кризи. *Журнал європейської економіки*. 2019. Т. 18. Вип. 1. С. 31–53. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jee_2019_18_1_5